

บทที่ 7

สรุป เสนอแนะ

สรุป

การศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบข้อค้นพบที่สำคัญตามกรอบวัตถุประสงค์ที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาว่า ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นชนชั้นนำมีอำนาจและอิทธิพลในการปกครองชุมชน”

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ชนชั้นนำที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นวิธีการระบุชนชั้นนำด้วย 3 วิธีการ คือ การระบุชนชั้นนำโดยการพิจารณาจากชื่อเสียง (reputational technique) การระบุชนชั้นนำโดยการพิจารณาจากตำแหน่ง (positional technique) และการระบุชนชั้นนำโดยการพิจารณาจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision-making technique) ซึ่งวิธีการทั้ง 3 นี้ ทำให้ได้ผลการระบุชนชั้นนำขององค์การบริหารส่วนตำบลในลักษณะที่สททางเดียวกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราง ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่ได้รับการระบุเป็นชนชั้นนำมีทั้งสิ้น 10 คน โดยแบ่งเป็นชนชั้นนำระดับสูง 4 คน และชนชั้นนำระดับต่ำ 6 คน ดังนี้

1.1.1 ชนชั้นนำระดับสูง ประกอบด้วย นายครรชิต อร่ามกิจโพธา นายเอนก คล้ายเพ็ญ นายเฉลิม แจ่มสว่าง และนายบุญมาก บุญช่วย

1.1.2 ชนชั้นนำระดับต่ำ ประกอบด้วย นายสุเทพ เขียดึง พ.ต.ต.วิจิตรชาติกิจเจริญ นายละมุล บุญช่วย นายชันจรรย์ แจ่มสว่าง นางอรอนงค์ เป้นไก่อ และนางสาวชนิดา มานิตกุล

ผลการศึกษานี้ได้ข้อสรุปที่สำคัญคือ บุคคลที่มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ รวมถึงผู้มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นอย่างมาก

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงการระบุนชนชั้นนำโดยเปรียบเทียบระหว่างการระบุนชนชั้นนำโดยประชาชน และการระบุนชนชั้นนำโดยชนชั้นนำในองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ จะพบว่า ชนชั้นนำที่ถูกระบุจะเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกัน โดยมีค่าสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับเหตุผลในการเลือกชนชั้นนำขององค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณนั้น ประชาชนให้ความสำคัญกับความรู้เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การทำประโยชน์ให้ส่วนรวม และไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องความร่ำรวย และอำนาจหรืออิทธิพล

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลวังภังค์ ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่ได้รับการระบุเป็นชนชั้นนำมีทั้งสิ้น 8 คน โดยแบ่งเป็นชนชั้นนำระดับสูง 4 คน และชนชั้นนำระดับต่ำ 4 คน ดังนี้

1.2.1 ชนชั้นนำระดับสูง ประกอบด้วย นายสุรินทร์ นิลคำ นายสมชาย กลิ่นลำภู นายถวิล คอกขี้สूं และนายบุญชู นิลนวล

1.2.2 ชนชั้นนำระดับต่ำ ประกอบด้วย นายวสันต์ เผ่าพันธ์ นางศิริพร เผ่าพันธ์ นายเล็ก หลิมเล็ก และนายวินิตย์ พวงทอง

ผลการศึกษานี้ได้ข้อสรุปที่สำคัญคือ บุคคลที่มีตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลวังภังค์ รวมถึงผู้มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือประชาชนและผู้ที่ยากไร้ในท้องถิ่น

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงการระบุนชนชั้นนำโดยเปรียบเทียบระหว่างการระบุนชนชั้นนำโดยประชาชน และการระบุนชนชั้นนำโดยชนชั้นนำในองค์การบริหารส่วนตำบลวังภังค์ จะพบว่า ชนชั้นนำที่ถูกระบุจะเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกัน โดยมีค่าสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับเหตุผลในการเลือกชนชั้นนำขององค์การบริหารส่วนตำบลวังภังนั้น ประชาชนให้ความสำคัญกับการทำประโยชน์ให้ส่วนรวมเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ความรู้ และไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องความร่ำรวยและอำนาจหรืออิทธิพล

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “เพื่อศึกษาปัจจัยที่ผลักดัน ส่งเสริมบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ให้เป็นชนชั้นนำในชุมชน”

การศึกษาปัจจัยที่ผลักดันส่งเสริมบุคคลหรือกลุ่มบุคคลให้เป็นชนชั้นนำในชุมชนนี้ เป็นการศึกษาโดยการเปรียบเทียบคุณสมบัติพิเศษของชนชั้นนำที่มีความแตกต่างจากประชาชนทั่วไปที่มีได้รับการยอมรับให้เป็นชนชั้นนำโดยผู้ศึกษาได้ใช้สถิติการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ t-test ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้

2.1 ปัจจัยที่มีส่วนผลักดันส่งเสริมการได้รับการยอมรับเป็นชนชั้นนำ ประกอบด้วย การดำรงตำแหน่ง ฐานะมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ในด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี และกรรมสิทธิ์ในที่ดิน การศึกษา การมีสายสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่รัฐ การเป็นผู้นำทางความคิดเห็น และการเป็นเครือญาติกับชนชั้นนำเก่า

2.2 ปัจจัยที่ไม่มีส่วนผลักดันส่งเสริมการได้รับการยอมรับเป็นชนชั้นนำ ประกอบด้วย ฐานะมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ในด้านอาชีพหลักและอาชีพรอง อายุ เพศ การเป็นบุคคลที่มีจิตใจนักเลงจิตใจกว้างขวาง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และการเป็นคนท้องถิ่น

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 “เพื่อศึกษาว่ากลุ่มชนชั้นนำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจต่อกันอย่างไร” และวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 “เพื่อศึกษาเปรียบเทียบชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจชุมชนระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 3 กับองค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 5 ว่ามีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร”

ผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ (องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 3) และองค์การบริหารส่วนตำบลวังภัง (องค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 5) มีลักษณะชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจชุมชนในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยชนชั้นนำองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสองเป็นบุคคลจำนวนน้อยของชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็นชนชั้นนำระดับสูง และชนชั้นนำ

ระดับต่ำ โดยชนชั้นนำระดับสูงจะเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจต่อปัญหาต่าง ๆ มากกว่าชนชั้นนำระดับต่ำ ทั้งนี้ ชนชั้นนำระดับต่ำจะเป็นไปในลักษณะของผู้ปฏิบัติงานระดับรองลงมา จึงทำให้ลักษณะโครงสร้างอำนาจของชุมชนเป็นแบบปิรามิด โดยมีประชาชนเป็นเพียงผู้รับทราบผลจากการตัดสินใจแล้วเท่านั้น

ในส่วนของความสัมพันธ์เชิงอำนาจของกลุ่มชนชั้นนำในองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ทั้งสององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ชนชั้นนำระดับสูง และชนชั้นนำระดับต่ำ จะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะบทบาทความสำคัญในการตัดสินใจปัญหาชุมชน รวมถึงความใกล้ชิดและความกว้างขวาง อันส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในกลุ่มของชนชั้นนำโดยรวม ทั้งนี้ ผู้ที่มีบทบาทสูงสุดต่อการตัดสินใจปัญหา ยังคงเป็นชนชั้นนำระดับสูงเท่านั้น

เสนอแนะ

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ ต้องการทราบว่าใครหรือกลุ่มบุคคลใดเป็นชนชั้นนำขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และบุคคลที่เป็นชนชั้นนำนั้นมีคุณสมบัติพิเศษอะไรบ้าง แล้วยังมองถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจของบุคคลที่เป็นชนชั้นนำของชุมชน และการศึกษายังเป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบลักษณะของชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 3 และ ชั้น 5 โดยศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบล 2 แห่ง ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ จึงใคร่เสนอแนะสำหรับการศึกษารุ่นต่อไปดังนี้

1. การศึกษา “ชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจชุมชน” นับว่ายังเป็นข้อจำกัดในการสร้างความน่าเชื่อถือในผลการศึกษาที่ได้รับ ด้วยเหตุผลและข้อจำกัดในด้านงบประมาณ และความรับผิดชอบของผู้ศึกษาในครั้งนั้น ดังนั้น ในการศึกษาคราวต่อไปถ้าเป็นไปได้ก็ควรศึกษาในหลาย ๆ ชุมชนที่มีลักษณะของชุมชนแต่ละประเภทมีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งการศึกษาในลักษณะดังกล่าวจะทำให้ผลของการศึกษามีความชัดเจนยิ่งขึ้น แต่ปัญหาของการศึกษาในลักษณะดังกล่าวต้องเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องมีผู้รับผิดชอบหลายคนและใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก

2. การศึกษาครั้งต่อไปสิ่งที่ควรจะทำการศึกษา คือ การใช้วิธีการศึกษาวิธีการใดวิธีการหนึ่ง โดยเฉพาะวิธีการระบุตัวชนชั้นนำของชุมชนโดยที่ทำการศึกษาในหลายชุมชน ผลของการศึกษาน่าจะค้นพบปรากฏการณ์ของชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจของชุมชนที่ดียิ่งขึ้น เช่น การศึกษาชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจชุมชนโดยวิธีการระบุตัวชนชั้นนำ โดยพิจารณาจากตำแหน่งและพิจารณาจากชื่อเสียง และทำการศึกษาในหลาย ๆ ชุมชน หรือใช้วิธีการระบุตัวชนชั้นนำโดยพิจารณาจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยการใช้ระยะเวลาในการร่วมสังเกตกิจกรรมในชุมชนเป็นระยะเวลานาน ๆ อย่างน้อยก็ครบรอบหนึ่งปี ซึ่งการศึกษาในลักษณะดังกล่าว จะทำให้ผลการศึกษามีความชัดเจน โดยเฉพาะการค้นพบตัวชนชั้นนำของชุมชนมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น และการศึกษาในชุมชนเป็นระยะเวลานาน ๆ ทำให้ผู้ศึกษาค้นพบความสัมพันธ์เชิงอำนาจของชนชั้นนำได้ชัดเจนและละเอียดมากขึ้น

3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในระดับชุมชน (community study) ซึ่งการศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาในระดับจุลภาค สิ่งที่จะต้องทดลองคือ การนำกรอบแนวความคิดและวิธีการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้ไปศึกษาลักษณะของชุมชนที่ใหญ่กว่าระดับชุมชน เช่น ชุมชนเมืองที่มีกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางด้านตำแหน่ง หน่วยงานของเอกชนและทางราชการในเขตการปกครองเดียวกัน เช่น ในเขตการปกครองเทศบาล สุขาภิบาล เป็นต้น ซึ่งการศึกษาในระดับของชุมชนดังกล่าวน่าจะมีการค้นพบกลุ่มของบุคคลและคุณสมบัติพิเศษบางประการที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษานชนชั้นนำและโครงสร้างอำนาจของชุมชนมากยิ่งขึ้น

4. ในแง่ของการศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาครั้งนี้เป็นการตอบคำถามที่ว่าใครคือบุคคลที่เป็นชนชั้นนำของชุมชน ซึ่งผลก็ปรากฏว่าเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน การศึกษาราวต่อไปจึงควรจะทำการศึกษาต่อเนื่องว่า กลุ่มชนชั้นนำกลุ่มนี้มีลักษณะความคิดในประเด็นทางการเมืองเป็นอย่างไร เช่นว่า ในทางรัฐศาสตร์ก็ศึกษาถึงศักยภาพทางการเมืองในด้านต่าง ๆ เป็นเช่นไร เช่น วัฒนธรรมทางการเมือง ความคิดทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ความตระหนักและความสำนึกทางการเมือง หรือชนชั้นนำกับศักยภาพทางการเมือง การปกครอง ทางด้านการพัฒนาชุมชน

5. การศึกษาทำให้เห็นว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับการดำรงตำแหน่ง ซึ่งทำให้เกิดการแก่งแย่งในตำแหน่งต่าง ๆ ดังนั้น ควรให้การส่งเสริมต่อบุคคลที่มุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมในการยกย่องบุคคลในแง่ของผลงานมากกว่าตำแหน่ง

6. จากการศึกษาเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ชนชั้นนำเป็นกลุ่มที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการตัดสินใจของประชาชนในชุมชนเป็นอย่างมาก เมื่อสภาพการเป็นเช่นนี้ จึงเห็นสมควรเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานของทางราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนในบทบาททางด้านต่าง ๆ ของผู้นำให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาชนบท หรือการพัฒนาการเมือง การปกครองในระดับชุมชน รวมถึงการพัฒนาในระดับภาพรวมของประเทศต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย